

Súd: Správny súd v Bratislave
Spisová značka: 14Sa/4/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 0724100224
Dátum vydania rozhodnutia: 19. 11. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Korčeková
ECLI: ECLI:SK:SpSBA:2024:0724100224.1

Uznesenie

Správny súd v Bratislave v právnej veci žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, bytom C. XXX, D., zastúpeného advokátom Mgr. Petrom Kupkom, so sídlom Hlavná 23, Trnava, proti žalovanému: Slovenský pozemkový fond, so sídlom Búdková 36, Bratislava, IČO: 17 335 345, o žalobe proti nečinnosti orgánu verejnej správy, takto

rozhodol:

Správny súd v Bratislave p o s t u p u j e vec Mestskému súdu Bratislava IV.

odôvodnenie:

1. Správnu žalobou podanou na súd dňa 01.02.2024 sa žalobca domáha, aby sú uložil žalovanému povinnosť konať vo veci poskytnutia náhrady žalobcovi za pozemky uvedené v rozhodnutí Pozemkového úradu Bratislava – mesto č. 686/92/PÚBc z 28.09.1995, právoplatným 30.11.1995 v znení doplňujúceho rozhodnutia č. 686/92-PÚBc-1a z 19.07.1996, právoplatným dňa 21.09.1996, v rozhodnutí Okresného úradu Bratislava III, odboru regionálneho rozvoja a iných odvetvových vzťahov č. 96/05178-Tn z 03.12.1996, právoplatným 15.01.1997 a v rozhodnutí Okresného úradu Bratislava III, odboru regionálneho rozvoja a iných odvetvových vzťahov č. 96/05178-Tn z 26.02.1997, právoplatným 11.04.1997 v znení jeho opravného rozhodnutia z 19.03.1997, právoplatným 25.04.1997, a to tak aby poskytnutá náhrada pozemkov za pôvodné pozemky zodpovedala podmienkam stanoveným v ust. § 11 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb., v lehote do 1 mesiaca od právoplatnosti uznesenia. Tiež žiada priznať finančné zadosťučinenie vo výške 30.000,- eur.

2. Podľa § 2 ods. 1 SSP v správnom súdnictve poskytuje správny súd ochranu právam alebo právom chráneným záujmom fyzickej osoby a právnickej osoby v oblasti verejnej správy a rozhoduje v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

3. Podľa § 6 ods. 1 zákona č. 162/2015 Z. z. SSP, správne súdy v správnom súdnictve preskúmajú na základe žalôb zákonnosť rozhodnutí orgánov verejnej správy, opatrení orgánov verejnej správy a iných zásahov orgánov verejnej správy, poskytujú ochranu pred nečinnosťou orgánov verejnej správy a rozhodujú v ďalších veciach ustanovených týmto zákonom.

4. Podľa § 7 písm. d) SSP, správne súdy nepreskúmajú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, v ktorých je daná právomoc súdu v civilnom procese.

5. Podľa § 18 ods. 2 SSP, ak správny súd zistí, že nie je vecne, miestne alebo kauzálne príslušný, postúpi vec uznesením príslušnému súdu alebo správne súdu. Nižší správny súd je postúpením veci vyšším správnym súdom viazaný.

6. Podľa § 13 CSP, na konanie v prvej inštancii je miestne príslušný všeobecný súd žalovaného, ak nie je ustanovené inak.

7. Podľa § 15 ods. 1 CSP, všeobecným súdom právnickej osoby je súd, v ktorého obvode má právnická osoba adresu sídla.

8. Vychádzajúc z právomoci správnych súdov upravenej v § 6 ods. 1 SSP súd dospel k záveru, že žaloba nepatrí do právomoci správneho súdu. Dôvodom je skutočnosť, že reštitučný proces možno rozdeliť do dvoch fáz. Prvú predstavuje administratívne reštitučné konanie, v rámci ktorého reštitučné orgány vrchnostensky rozhodujú o uplatnenom reštitučnom nároku. Ak reštitučnému nároku vyhovejú, buď rozhodnú o vydaní pôvodnej nehnuteľnosti reštituentovi (k schvaľovaniu dohôd o vydaní nehnuteľnosti už nedochádza) alebo reštituentovi priznajú právo na náhradu, ak pôvodnú nehnuteľnosť nemožno vydať. Druhá fáza, ktorá nasleduje, len ak bol reštitučný nárok úspešný, avšak reštituentovi nebolo možné vydať pôvodnú nehnuteľnosť, spočíva v uspokojení priznanej reštitučnej náhrady. Na rozdiel od prvej fázy, tá druhá má výlučne súkromnoprávnu povahu. V rámci nej sa úspešný reštituent a štát zastúpený Slovenským pozemkovým fondom dohadujú na spôsobe uspokojenia náhrady, ktorého výsledkom je následne buď zmluva o bezodplatnom prevode náhradného pozemku zo štátu na reštituenta alebo zaplatenie peňažnej náhrady štátom reštituentovi. Slovenský pozemkový fond v tomto prípade nemá postavenie orgánu verejnej správy a súčasne jeho vzťah s reštituentom je výlučne súkromnoprávny (viď uznesenie Najvyššieho správneho súdu SR zo dňa 31.01.2024, sp. zn. 1Svk/10/2023).

9. Súkromnoprávnemu charakteru vzťahu žalovaného a reštituenta pri rokovaní o poskytnutí náhradného pozemku nasvedčuje aj rozhodovacia prax civilných súdov. V rámci nej bolo konštatované, „že pokiaľ medzi účastníkmi nedošlo k dohode o vydanie náhradných pozemkov ... nárok oprávnenej osoby založený na ustanovení § 11 ods. 2 zák. č. 229/1991 Zb. je vymožitelný, súdom chránený a je možné ho realizovať uložením povinnosti uzavrieť zmluvu o bezodplatnom prevode náhradného pozemku“ (rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 19Co/295/2006 „citovaný“ podľa rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/265/2007 zo dňa 30.04.2009), a že „žalovaný vo svojej činnosti je zákonodarcom (štátom) delegovaný na vydanie pozemkových náhrad v prípade, ak nie je možné navrátenie vlastníctva k pôvodnej nehnuteľnosti a v rámci tejto svojej právomoci nerozhoduje v pozícii správneho orgánu o právach a povinnosti fyzických osôb (ako to je v prípade okresného úradu rozhodujúceho o nároku na vydanie nehnuteľnosti) a jeho záver o tom, či dôjde k splneniu záväzku štátu voči oprávnenej osobe bezodplatným prevodom náhradných pozemkov alebo poskytnutím finančnej náhrady, nie je premietnutý do žiadneho formálneho rozhodnutia, ktorého správnosť by mohla byť preskúmaná prostredníctvom správnej žaloby. Jediným právnym nástrojom na vymožitelnosť záväzku štátu na poskytnutie náhrad podľa zák. č. 229/1991 Zb. inštitucionálne zabezpečeného žalovaným je tak podanie civilnej žaloby, ktorou si oprávnená osoba, resp. jej právny nástupca rešpektujúc ust. zák. č. 229/1991 Zb. uplatní buď nahradenie prejavu vôle žalovaného k bezodplatnému prevodu vlastníckeho práva k náhradným pozemkom ... alebo v prípade nesúhlasu žalobcu nastupuje právo na poskytnutie finančnej náhrady. Jedná sa tak o súkromnoprávny nárok oprávnenej osoby voči štátu ako dlžníkovi“ (rozsudok Okresného súdu Bratislava I sp. zn. 23C/3/2017 zo dňa 08.06.2021, ods. 37).

10. Obdobne bolo v rámci českej súdnej praxe pri interpretácii zákona o úprave vlastníckych vzťahov k pôde, ktorý bol vo svojej pôvodnej podobe prijatý Federálnym zhromaždením Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, výslovne konštatované, že reštitučné nároky majú povahu súkromnoprávných nárokov (napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 28Cdo/974/2023 zo dňa 11.07.2023, ods. 16 a sp. zn. 28Cdo/3042/2015 zo dňa 04.05.2016 a v ňom uvedené odkazy na ďalšie rozhodnutia Najvyššieho súdu Českej republiky), resp. že prevod náhradného pozemku nie je rozhodovaním v správnom konaní, vzťah medzi českým Pozemkovým fondom a oprávnenou osobou nie je mocenským vzťahom, ale je vzťahom charakterizovaným rovnosťou oboch subjektov, je teda vzťahom súkromnoprávnym, vzťahom dlžníka a veriteľa (porovnaj napr. nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 6/05 zo dňa 13.12.2005).

11. V danom prípade z obsahu žaloby vyplýva, že už bolo právoplatne rozhodnuté o reštitučnom nároku žalobcu (prvá fáza reštitučného konania) a v súčasnosti prebieha proces uspokojovania reštitučnej náhrady (druhá fáza reštitučného konania), ktorý, ako už bolo uvedené vyššie, má výlučne súkromnoprávnu povahu a žalovaný v tomto procese nemá postavenie orgánu verejnej správy.

12. Na závere, že na prejednanie a rozhodnutie predmetného sporu je daná právomoc civilného súdu, nemôže nič zmeniť ani to, že žalobcom formulovaný žalobný návrh (v zásade) zodpovedá žalobe proti

nečinnosti orgánu verejnej správy podľa § 242 ods. 1 SSP. Pri skúmaní právomoci na prejednanie a rozhodnutie určitej právnej veci totiž nie je možné vychádzať len zo žalobného návrhu. Žalobný návrh má pri ustálení charakteru práv a povinností tvoriacich obsah právneho vzťahu, z ktorého vyplýva žalobcom uplatnený nárok, nepochybne zásadné miesto. Pri ustálení charakteru týchto práv a povinností je však potrebné prihliadať aj na ostatné časti žaloby, a teda charakter predmetných práv a povinností je potrebné ustáliť vychádzajúc z celkového obsahu žaloby. Inými slovami, žalobný návrh nemožno vnímať izolovane bez prihliadnutia k ostatným častiam žaloby, resp. bez prihliadnutia k celkovému obsahu žaloby (porovnaj napr. uznesenie kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1KO/10/2021 zo dňa 08.12.2021, ods. 11). V predmetnej právnej veci je pritom z celkového obsahu žaloby zrejmé, že žalobca sa domáha ochrany svojho práva na poskytnutie reštitučnej náhrady, pričom tento spor vyplýva zo súkromnoprávneho vzťahu.

13. Právo na súdnu ochranu nemožno vykladať tak, že by sa žalobca mohol v akomkoľvek konaní domáhať akéhokoľvek petitu žaloby či návrhu. Naopak, od žalobcu možno požadovať, aby svoj petit prispôbil typu konania, ktoré zodpovedá procesnej úprave pre ten orgán, ktorý má právomoc o príslušnom spore alebo veci rozhodovať (porovnaj napr. uznesenie kompetenčného senátu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1KO/10/2021 zo dňa 08.12.2021, ods. 16).

14. Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti správny súd v súlade s § 18 ods. 2 SSP vec postúpil príslušnému civilnému súdu.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu kasačná sťažnosť nie je prípustná (§ 439 ods. 2 písm. d) SSP).